

Vastaus Itä-Suomen aluehallintoviraston selvityspyyntöön / Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden järjestäminen 1.1.2022 alkaen

Itä-Suomen aluehallintovirasto on esittänyt selvityspyyntönsä Kuopion kaupunginhallitukselle lasten- ja nuorten mielenterveyspalvelujen järjestämisestä 1.1.2022 alkaen. Asian valmistelu ohjeistettiin terveydenhuollon palvelualueelle ja vastaus tulee käsitellä perusturva- ja terveyslautakunnassa.

Annettava vastaus rakentuu esitettyjen kysymys kokonaisuuksien pohjalta, jotka todetaan alla numeroituina.

1. Itä-Suomen aluehallintovirasto pyytää kuvaamaan LANU:n (Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut, vastaanottopalveluiden tulosityksikkö) rakenteen ja henkilökunnan.

LANU on kutsumanimi avohoidon vastaanottopalveluiden tulosityksikön palvelulinjoina 1.1.2022 alkaen toimiville kolmelle tiimille: (1) lasten-, (2) nuorten mielenterveystiimi ja (3) alle 20v ikäisten neuropsykiatrisia ongelmia hoitavalle Nepsy-tiimille.

Organisaatiorakenne on seuraava:

Avohoidon terveyspalvelut

jakaantuu 4 palveluprosessiin, jotka ovat:

- Vastaanottopalvelut
- Terveystieteiden palvelut
- Aikuisten mielenterveys- ja päihdepalvelut
- Suun terveydenhuollon palvelut

Vastaanottopalveluiden yksikkö koostuu 1.1.2022 alkaen kahdestatoista tiimistä. Viisi ensiksi mainittua sijaitsevat Pääterveysasemalla, liitoskuntien tiimit rakentuvat maaseututajajamien terveysasemien ympärille. LANU tiimit (10 ja 11) toimivat Savilahdessa ns. Teknia-rakennuksessa. Nepsy (neuropsykiatriset ongelmat) -tiimin fyysinen sijainti on vielä ratkaisematta.

1. 1A Keskinen alue
2. 1B Keskinen alue
3. 2L Läntinen alue
4. 2E Eteläinen alue
5. 5K Koillinen alue
6. Pyörö
7. Karttula
8. Nilsia-Maaninka
9. Juankoski sis. Tuusniemen isäntäkuntatoiminnan
10. Lasten mielenterveystiimi (0-12v)
11. Nuorten mielenterveystiimi (13-19v)

12. Tavoite 3/22 alkaen lasten ja nuorten Nepsy-tiimi, joka tulee toimimaan hybridioorganisaationa. Tarkempi suunnittelu alkuvuodesta - 22 määrärahojen ja rekrytointien varmistuttua

LANU:ssa (vastaanottoyksikön tiimit 10-12) työskentelee n. 21 htv verran lasten ja nuorten ongelmiin perehtyneitä osaajia, joiden ammattikuntarakenne on seuraava:

- 3.5 lääkäriä, jotka edustavat lasten- ja nuorisopsykiatrian, lastentautien sekä em. aloihin perehtynyttä yleislääkäriosaamista
- 5.5 psykologia
- 3 sosiaalityöntekijää
- 4 psykiatrasta sairaanhoitajaa
- 0.5 lasten sairaanhoitaja
- 2 neuropsykiatrisen valmentajan pätevyyden omaavaa työntekijää, sihteerin ja työllistettyä
- palveluesimies ja lääkäriesimies yhteiset Terveystieteiden palvelujen kanssa (Perhekeskustoiminta)
- sijaismäärärahalta harkinnan mukaan rekrytoitava henkilöstö

2. Avi pyytää määrittelemään LANU:n tehtävät

LANUn tehtävänä on huolehtia lasten ja nuorten lievien ja keskivaikeiden mielenterveysongelmien sekä neuropsykiatristen häiriöiden hoidosta ja tarjota konsultaatiotukea silloin kun Perhekeskuksessa ja vastaanotolla annettavien matalan kynnyksen peruspalveluiden tuki ei riitä. Katso myös kohta 4.

3. Avi pyytää yksilöimään mihin toimintoihin ensi vuoden talousarvion henkilöstölisäykset kohdennetaan.

Henkilöstöresurssien muutoksina kaksi tehtäväpohjaa muutetaan psykiatrisen sairaanhoitajan tehtäväksi (tehtävät täytettävänä). Sihteerin saa avukseen työllistetyn. Uusina tehtäväpohjina tulevat kaksi psykiatrista sairaanhoitajaa ja kaksi neuropsykiatrista valmentajaa 1.3.2022 alkaen. 6kk määräajaksi palkataan ylimääräinen psykiatrisen sairaanhoitajan purkamaan jonoja. Em. lisäykset kohdistuvat lasten-, nuorten- ja nepsy-palvelulinjoille.

Sosiaalityöntekijä ja psykologi sijoittuvat Perhekeskuksen matalan kynnyksen palveluihin kasvatus- ja perheneuvontaan, jossa asiakastyön henkilöstövahvuus nousee lisäysten jälkeen 16 henkilötyövuoteen.

Yksi toimintaterapeutti sijoittuu lasten ja nuorten kuntoutuspalveluihin ja yksi psykologi Perhekeskukseen huolehtimaan neuvolaikäisten kehitystasotutkimuksista.

Lisäksi 1.5 (htv) uutta yleislääkäriä asemoituu opiskeluterveydenhuoltoon, ja kaksi uutta psykiatrista sairaanhoitajaa vastaanottoyksikön tiimeihin lasten, nuorten ja aikuisten tarpeita varten.

4. Avi pyytää kuvaamaan miten LANUun hakeudutaan ja miten

asiakkaaksi tulo on organisoitu.

Lapsi/nuori tai hänen huoltajansa/läheisensä ottaa yhteyttä Perhekeskukseen tai vastaanottotoiminnan matalan kynnyksen peruspalveluihin (äitiys- ja lastenneuvolapalvelut, kouluterveydenhuolto, opiskeluterveydenhuolto, yleislääkäritiimivastaanotto, päivystys, kasvatusta ja perheneuvonta), jossa asia pyritään hoitamaan tarvittaessa LANUn työntekijöitä tai erikoislääkäreitä konsultoimalla. Jollei asia ratkea perustasolla, perustasoa edustava terveydenhuollon ammattilainen, tyypillisimmin terveydenhoitaja, jolla on oikeus tehdä hoidon tarpeen arvio, varaa konsultaatioajan LANU-tiimien virtuaaliajanvarauslistalle.

Jos hoidon tarve havaitaan oppilashuollossa, jossa ei käytetä terveystoimien asiakastietojärjestelmiä, oppilashuollon työntekijä ottaa yhteyttä terveydenhoitajatyöpariinsa, jolla on oikeus tehdä hoidon tarpeen arvio ja joka pääsee tekemään ajanvarauksen LANUun, mikäli asia ei hoidu koulu/opiskeluterveydenhuollon lääkäriä konsultoiden. Asiakkaan itsensä ei ole mahdollista varata suoraan aikaa LANUn erityisosaajille koska asia pyritään hoitamaan ensisijaisesti perustasolla tarvittaessa erityisosaajia konsultoiden.

LANUn työntekijä ottaa perustason työntekijän tekemän ajanvarauksen vastaan virtuaaliajanvarauslistalta. Tarkistaa, että asiakas on ikänsä puolesta oikeassa työryhmässä ja varmistaa, ettei KYSin erikoissairaanhoidon kriteerit täyty. Lisäksi työntekijä varmistaa, että kaikki tarvittavat esiselvittelyt ja -tutkimukset on tehty. Sen jälkeen – tarvittaessa moniammatillisen työryhmänsä muita jäseniä konsultoituaan – antaa asiakkaalle ajan oikeaksi arvioimalleen vastuutyöntekijälle (psykologi, sosiaalityöntekijä, psykiatrinen sairaanhoitaja, lääkäri).

5. Avi pyytää selvennystä, miten terveydenhuoltolain hoitoon pääsyn aikarajoja seurataan

Terveydenhuoltolain 53 §:ssä säädetään erikoissairaanhoidosta. Kuopion kaupunki luopuu 31.12.2021 sekä lasten että nuorten mielenterveyspalveluiden lähetteellisestä erikoissairaanhoidosta 1.1.2022 alkaen. Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri vastaa lähetteellisestä erikoissairaanhoidosta. Kuopion kaupunki järjestää omana toimintana sisäisenä palveluna erikoislääkäritasoisista palvelua lievien ja keskivaikeiden mielenterveysongelmien hoitoon (THL:n kriteerit). Kuopion kaupunki siis huolehtii terveydenhuoltolain 51 §:n säädösten ja aikarajojen mukaisesti lasten ja nuorten mielenterveysongelmien hoidosta tapauksissa, joissa sairaanhoitopiirin järjestämän erikoissairaanhoidon kriteerit eivät täyty.

LANUn tiimien hoitoon pääsyä seurataan samoin periaattein kuin seurataan muidenkin avohoidon vastaanottopalveluiden tulosyksikön tiimien hoitoon pääsyaikojen toteutumia SOTE-DW tai Tableau-järjestelmien kautta. Sieltä saadaan ajanjaksot, kauanko on mennyt aikaa yhteydenotosta hoidon tarpeenarvioon, ensikäyntiin tai kontrollikäyntiin. Nämä raportoidaan tavanomaiseen tapaan 4 kertaa vuodessa.

6. Avi pyytää myös kuvaamaan sairaanhoitopiirin kanssa sovitun työnjaon ja määritelmän lieville ja keskivaikeille mielenterveysongelmille

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri vastaa erikoissairaanhoidosta. Lain mukaan sairaanhoitopiiriin tehtävänä on tuottaa jäsenkuntiensa tarvitsemat erikoissairaanhoidon palvelut. Sairaanhoitopiiri noudattaa Kansallisia yhteisiä hoitoon pääsyn kriteereitä, keskittyen vaikea-asteisten häiriöiden hoitamiseen, konsultointiin, kouluttamiseen, osastohoitoon sekä ympärivuorokautiseen päivystykseen. Muut eli lievät ja keskivaikeat tapaukset eli sellaiset, jotka eivät täytä sairaanhoitopiiriin lähetekriteereitä hoitaa kaupunki perusterveydenhuollon tasoisesti. Tämän työn tukena tulevat toimi toimimaan aiemmin kuvatut erityisosaajien palvelulinjat.

Työnjako Kuopion kaupungin ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin kesken on sovittu korkeimmalla mahdollisella niin virkamies- kuin poliittisen luottamushenkilöjohdon tasolla. Työnjaosta järjestettiin julkinen, striimattu tiedotustilaisuus. Kirjallista sopimusta ei ole.

7. Avi haluaa kuvauksen maksusitoumuskäytänteistä

Maksusitoumuskäytännöt muuttuvat siten, että 1.1.2022 sairaanhoitopiiri vastaa hoidossaan olevien potilaidensa maksusitoumuksista, ottaen huomioon ostopalvelukustannukset kuntalaskutuksessaan. Kaupunki vastaa kaikista muista maksusitoumuksista.

Kaupunki on valmistanut kriteerit yksilö- ja perhepsykoterapioiden sekä neuropsykiatrisen valmennuksen ostopalveluiden myöntämiselle (3kpl liitteitä tähän!). Sosiaali- ja terveystalokunta on ne hyväksynyt. Ostopalveluiden kilpailutusprosessi on meneillään Sansian kanssa.

8. Avi pyytää tietoa miten kaupungin ja sairaanhoitopiiriin yhteistyö on suunniteltu tapahtuvaksi

Kaupunki ja sairaanhoitopiiri ovat sopineet muutosten johdosta kaksi seurantakokousta 12/21 ja 2/22. Lisää seurantakokouksia pidetään kevään 2022 aikana myöhemmin sovittavina ajankohtina.

Lastenpsykiatrian klinikan kanssa on aloitettu koulutusten sarja, jonka ensimmäiset osiot, LAPS-lomakkeiden käyttö arvion apuvälineenä sekä lähetekriteereiden kirkastaminen ovat jo toteutuneet. Käytöshäiriöistä ja neuropsykiatrisista ongelmista on tulossa koulutuksia keväällä 2022. Nuorisopsykiatrian klinikan kanssa on sovittu erikoissairaanhoidon lähetekriteereistä yhteinen moniammatillinen meeting pidettäväksi 27.1, jonka jälkeen järjestetään lisää koulutustilaisuuksia henkilöstön esiin tuomista aiheista. IPC-koulutukset on pääosin pidetty ja Cool Kids -koulutukset alkamassa.

Tulevan Hyvinvointialueen lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden järjestämisen suunnittelu on käynnistynyt työryhmissä, joissa on jäseniä eri kuntien perusterveyden-, sosiaalihuollosta ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiiristä.

Kuopion kaupunki

Perusturva- ja terveyslautakunta

14.12.2021

48 §

Liitteet

- 9 10836-2021-1 Selvityspyyntö 1074712_1_1.pdf
- 10 PALVELUKUVAUS LASTEN TAI NUORTEN PSYKOTERAPIA.pdf
- 11 PALVELUKUVAUS NEUROPSYKIATRINEN VALMENNUS.pdf
- 12 PALVELUKUVAUS PERHETERAPIA.pdf

Valmistelija

Pertti Lipponen

Hanna-Mari Tanninen

Pauliina Sulku

Kaj Korhonen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 6271

puh. +358 44 718 6513

puh. +358 44 718 6620

puh. +358 44 718 6541

Päätösehdotus

Apulaiskaupunginjohtaja Jari Saarinen

Perusturva- ja terveyslautakunta hyväksyy yllä olevan selvityksen ja antaa sen vastauksenaan Itä-Suomen aluehallintoviraston selvityspyyntöön.

Päätös

Perusturva- ja terveyslautakunta hyväksyi yksimielisesti apulaiskaupunginjohtajan ehdotuksen.

